

FAKTAI PRIEŠ *NARKOTIKŲ LEGALIZAVIMĄ*

2002 metų lapkritis
Lietuvos blaivybės fondas, 2003

TURINYS

1 faktas: Mes nemaža pasiekėme kovoje su narkotikų vartojimu ir platinimu Amerikoje. Dabar ne laikas nutraukti kovą.

Legalizavimo propaguotojai skelbia, kad kova su narkotikais negali būti laimėta. Tačiau per pastaruosius dvidešimt metų bendras narkotikų suvartojimas sumažėjo daugiau kaip trečdaliu, o kokaino vartojimas – net 70%. Devyniasdešimt penki procentai amerikiečių nevalo narkotikų. O tai yra sėkmė pagal bet kuriuos kriterijus.

2 faktas: Subalansuotas prevencijos, įstatymų vykdymo bei gydymo derinys yra kovos su narkotikais pagrindas.

Sėkminga narkotikų politika yra grindžiama subalansuotu prevencijos, įstatymų vykdymo ir gydymo deriniu. Visi trys šie aspektai turi lemiamos reikmės. Tiems, kurie yra giliai įklimpę į problemas, susijusias su narkotikais, šiandien yra naujoviškos programos, pavyzdžiui, gydymo nuo narkotikų teismai, kurie siūlo neagresyviems narkomanams atitinkamą gydymą. Šiuo atveju gydymas vyksta teismui prižiūrint (kitaip nei savanoriško gydymosi centruose).

3 faktas: Nelegalūs narkotikai yra todėl draudžiami, kad jie yra kenksmingi.

Plinta klaidinga nuomonė, kad kai kuriuos draudžiamus narkotikus galima saugiai vartoti. Kai kurie prekiautojai narkotikais tuo naudojasi, pardavinėdami jaunimui tokius narkotikus, kaip, pavyzdžiui, Ecstasy. Kai kurie legalizavimo propaguotojai netgi skelbia, kad šie narkotikai turi gydomųjų savybių, nors tai nėra patvirtinama mokslininkų išvadomis.

4 faktas: Rūkomoji marihuana nėra mokslo aprobuoti vaistai. Marinolas (oficiali medicininė marihuanos versija) yra mokslo aprobuota.

Medicinos instituto duomenimis, rūkomoji marihuana neturi jokios ateities kaip vaistai. Tačiau Marinolas – oficialiai patvirtinta ir saugi medicininės marihuanos versija, kuri izoluoja aktyvųjį THC ingredientą, - buvo iširta Maisto ir vaistų administracijos (FDA) ir patvirtinta kaip saugūs vaistai. Skirtumas yra tas, kad Marinolui Jūs turite gauti receptą iš licencijuoto gydytojo. Jūs jos nenupirksite gatvių užkampiuose ir negalėsite rūkyti.

5 faktas: Narkotikų kontrolei išleidžiama menka JAV biudžeto dalis. Palyginti su nuostoliais, kuriuos daro piktnaudžiavimas narkotikais ir narkomanija, Vyriausybės išlaidos narkotikų kontrolei yra minimalios.

Legalizavimo propaguotojai skelbia, kad Jungtinės Valstijos iššvaistė milijardus dolerių kovai su narkotikais. Bet tiems vaikams, kurie buvo išgelbėti nuo narkomanijos, tai vargu ar yra veltui iššvaistyti doleriai. Negana to, mūsų kova su piktnaudžiavimu narkotikais ir narkomanija tebevyksta, ir į ją reikia žiūrėti kaip į bet kokią kitą socialinę

problema. Ar mes turėtume atsisakyti švietimo programų ar kovos su skurdu programų vien dėl to, kad vis dar neišsprendėme kitų problemų? Palyginti su socialiniais nuostoliais, kuriuos daro piktnaudžiavimas narkotikais ir narkomanija, - tiek matuojant mokesčių mokėtojų doleriais, tiek skausmu bei kančiomis, - Vyriausybės išlaidos narkotikų kontrolei yra minimalios.

6 faktas: Narkotikų legalizavimas lems narkotikų vartojimo augimą ir narkomanijos plitimą. Legalizavimas jau buvo išbandytas anksčiau ir gėdingai žlugo.

Legalizavimas buvo išbandytas anksčiau - ir gėdingai žlugo. Aštuntajame dešimtmetyje įvestas narkotikų legalizavimas Aliaskoje lėmė marihuanos vartojimo jaunimo tarpe padidėjimą daugiau kaip du kartus. Todėl dešimtajame dešimtmetyje Aliaskos gyventojai balsavo už marihuanos vartojimo draudimo grąžinimą.

7 faktas: Nusikaltimai, smurtas ir narkotikų vartojimas eina ranka rankon.

Nusikaltimai, smurtas ir narkotikų vartojimas eina ranka rankon. Šešis kartus daugiau žmogudysčių įvykdo asmenys, paveikti narkotikų, nei tie, kurie ieško pinigų narkotikams įsigyti. Daugelis su narkotikais susijusių nusikaltimų nėra įvykdoma asmenų, mėginančių įsigyti narkotikų, juos įvykdo apsvaigusieji nuo narkotikų.

8 faktas: Alkoholis sukėlė šioje šalyje daug rimtu sveikatos, socialinių ir nusikalstamumo problemų, o legalizuoti narkotikai dar labiau pablogins padėti.

Legalizavimo propaguotojai sako, kad narkotikai nėra pavojingesni už alkoholį. Bet vairavimas išgėrus yra viena dažniausių amerikiečių mirties priežasčių. Ar mes norime, kad mūsų autobusų vairuotojai, slaugės ir oro linijų lakūnai išvakarėse vartotų narkotikus, o kitą dieną imtųsi savo darbo? Ar mes norime, kad pavojų padaugėtų, paversdami vairavimą apsvaigus nuo narkotikų dar viena dažniausių mirties priežasčių?

9 faktas: Liberalesnė narkotikų politika Europoje nėra tinkamas modelis Amerikai.

Legalizavimo propaguotojai kalba, kad „Europietiškas modelis“ su narkotikais susijusioms problemoms spręsti yra sėkmingas. Tačiau po marihuanos legalizavimo Olandijoje su heroinu susijusios narkomanijos mastas padidėjo tris kartus. Atrodo, kad „Adatų parkas“ yra prastas modelis Amerikai.

10 faktas: Daugelis neagresyvių narkotikų vartotojų yra gydomi, bet neįkalinami.

Legalizavimo propaguotojai sako, kad Amerikos kalėjimai yra pilni narkotikų vartotojų. Tiesa yra tai, kad tikrai apie 5 procentus kalinių sėdi federaciniuose kalėjimuose vien dėl, kad jie paprasčiausiai turėjo narkotikų. Daugelis kalinčiųjų, net apkaltintų narkotikų turėjimu, yra įvykdę rimtus nusikaltimus, susijusius su narkotikais, - jų gabenimu arba dar sunkesniais.

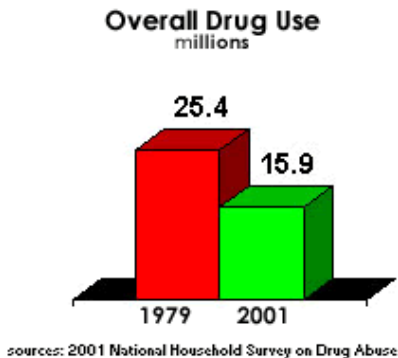
Daugelyje visuomenės sluoksnių yra puolama JAV narkotikų politika. Ji kritikuojama pirmiausia tų, kurie pasisako už narkotikų legalizavimą. Prieš ją stoja ir tie, kurie remia kai kurias Europos narkotikų politikos tendencijas, pavyzdžiui, narkotikų vartojimo dekriminalizavimą, „žalos mažinimo“ programas ir skirtumo tarp „silpnųjų“ ir „stipriųjų“ narkotikų reikšmės didinimą.

Legalizavimo propaguotojai skiria didžiules lėšas didesniajam pakantumui narkotikų vartojimui pasiekti. Daugelyje valstijų buvo surengti referendumai apie leidimą dėl įvairių priežasčių jų gyventojams vartoti narkotikus. Šiuose referendumuose balsavę piliečiai dažnai turėdavo pasikliauti informacija – tiksliau, dezinformacija, - pateikiama šių narkotikų legalizavimo brangių kampanijų rėmėjų.

Ši brošiūra *Pasisakymai prieš narkotikų legalizavimą* yra skirta dezinformacijos miglai išsklaidyti, pateikiant svarius faktus. Čia pateikiami dešimt faktinių teiginių tiksliai

atvaizduoja Amerikos patirtį narkotikų vartojimo srityje, dabartinę narkotikų problemos būklę ir kas gali atsitikti, jeigu Amerika pasirinktų švelnesnę politiką piktnaudžiavimo narkotikais atžvilgiu.

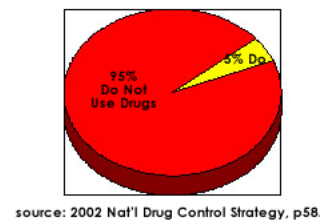
Piktnaudžiavimas narkotikais ir tautos reagavimas į jį yra viena svarbiausių ir potencialiai pavojingiausių problemų, su kuria šiandien susiduria Amerikos piliečiai ir ypač jos jaunimas. Amerikos unikalios laisvės visuomet priklausė nuo jos piliečių gero informuotumo. Tikiuosi, kad Jūs pasinaudosite šioje brošiūroje pateiktais faktais savo draugams ir kaimynams informuoti, siekdami, kad Amerika priimtų išmintingus ir apgalvotus sprendimus savo ateities narkotikų politikoje.

Bendras narkotikų vartojimas
Milijonai
1979 m – 25,4
2001 – 15,9

Šaltinis: 2001 m. Nacionalinis šeimų piktnaudžiavimo narkotikais tyrimas

Americans Who Use Drugs

Amerikiečiai, vartojantys narkotikus
95% nevartoja narkotikų
5% vartoja narkotikus

Šaltinis: 2002 m. Nacionalinė narkotikų kontrolės strategija, 58 psl.

John B. Brown, III
Laikiniai einantis
administratoriaus pareigas

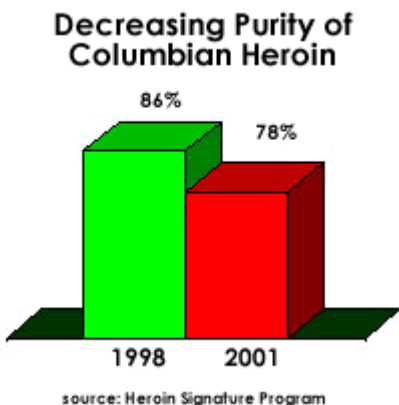
1 faktas: Mes nemaža
pasiekėme kovoje su narkotikų
vartojimu ir platinimu
Amerikoje. Dabar ne laikas
nutraukti kovą.

Paklausos mažinimas

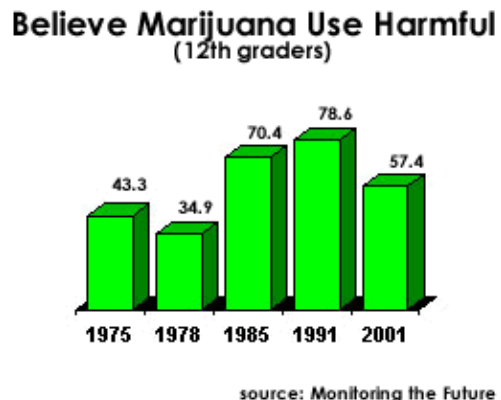
- Legalizavimo advokatai teigia, kad kova su narkotikais nėra laimėta ir faktiškai jų įveikti neįmanoma. Jie dažnai tvirtina, kad žmonės tebevartoja narkotikus, narkotikai yra plačiai prieinami ir pastangos pakeisti šią situaciją yra bergždžios. Jie tvirtina, kad legalizavimas yra vienintelė reali alternatyva.
- Faktai prieštarauja tokiam pesimizmui. Kalbant apie paklausą, galima pasakyti, kad JAV sumažėjo vartojančiųjų kartais bei dažnai vartojančiųjų narkotikus ir narkomanų, o taip pat pradedančių vartoti narkotikus. Nuo aštuntojo dešimtmečio pabaigos bendras narkotikų vartojimas Jungtinėse Valstijose sumažėjo daugiau kaip trečdaliu. Tatai reiškia, kad vartojančiųjų uždraustus narkotikus skaičius sumažėjo 9,5 mln. Per pastaruosius 15 metų vartojančių kokainą sumažėjo net 70%. Tatai reiškia, kad vartojančių kokainą sumažėjo 4,1 mln.
- Naujasis narkotikų vartojimo tarp paauglių tyrimas, atliktas Kolumbijos universiteto Nacionalinio Narkomanijos ir piktnaudžiavimo narkotikais Centro (CASA), nustatė, kad beveik du trečdaliai paauglių teigia, jog jų mokyklose narkotikai nevartojami. Tai yra pirmasis atvejis per septynis šio tyrimo metus, kad daugelio valstybinių mokyklų moksleiviai teigia, jog jų mokyklose narkotikai nevartojami.
- Gerų naujienų daugėja. 2001-2002 m. PRIDE apžvalgos duomenimis, narkotikų vartojimas tarp moksleivių pasiekė žemiausią lygį per pastaruosius devynis metus. Anot tyrimo autoriaus, „atrodo, kad po rugsėjo 11-osios daugiausiai dėmesio amerikiečiai skiria šeimai, bendruomenei, dvasingumui ir tautai“. Ši statistika patvirtina, kad JAV

pastangos informuojant vaikus apie susijusius su narkotikais pavojus yra veiksmingos. Kaip ir cigarečių rūkymas, narkotikų vartojimas tampa gėdingu užsiėmimu, o tai yra geriausias problemos sprendimo būdas, kaip tai buvo 9-ajame dešimtmetyje, kuomet Vyriausybė, verslininkai, žiniasklaida ir kitos šalies institucijos pradėjo ką kartą daryti, siekdami įveikti aštrėjančią narkotikų ir su jais susijusio smurto problemą. Mes pritariame būtent šiai tendencijai, o ne didesniai narkotikų vartojimo priimtinumui.

- Kokaino epidemijos protrūkiai devintajame dešimtmetyje ir dešimtojo dešimtmečio pradžioje nebesikartojė, jo vartojimo mastai sumažėjo. Per pastarąjį dešimtmetį sumažėjo *nuolatinių* heroino vartotojų. Be to, nuolat mažėja naujų marihuanos ir kokaino vartotojų.
- Naujų heroino vartotojų sumažėjo nuo 156000 (1976 m.) iki 104000 (1999 m.), t.y. 33 procentais.
- Suprantama, kad narkotikų politika taip pat turi įtakos bendram nusikalstamumo lygiui. 2001 metais Britanijos Vidaus Reikalų ministerijos atliktais tyrimais buvo nustatyta, kad 10-ojo dešimtmečio pabaigoje visose turtingesnėse šalyse, išskyrus Jungtines Valstijas, padaugėjo nusikaltimų, susijusių su smurtu bei nuosavybe. Mūsų šalyje žmogžudysčių skaičius yra labai didelis ir mes turime mokytis iš tų, kurie sėkmingiau veikia šioje srityje, tačiau šią sėkmę iš dalies lems narkotikų vartojimo sumažėjimas.
- Mes tebeturime daug uždavinių. Dar daug žmonių tebevartoja kokainą, heroiną ir kitus draudžiamus narkotikus. Be to, išlieka tokių narkotikų, kaip **Ecstasy** ir **metamfetaminas** grėsmė. Tačiau dėl mūsų dabartinės prevencijos, įstatymų vykdymo ir gydymo derinimo politikos narkotikų vartojimas JAV tapo nebe priimtina elgesiu – tai yra faktas.
- Kalbant apie perspektyvą, žinokime, kad mažiau kaip 5 procentai amerikiečių vartoja bet kurios rūšies uždraustuosius narkotikus. Įsidėmėkite: daugiau kaip 95 procentai amerikiečių nevartoja narkotikų. Nebent tik beviltiškas pesimistas gali teigti, kad ši kova yra pralaimima.

Mažėjantis Kolumbijos heroino grynumas
Šaltinis: Heroino pėdsakų programa

Manančių, kad marihuana yra žalinga (tarp 12 klasės mokinių)
Šaltinis: Ateities prognozės

Pasiūlos mažinimas

- Kovoje su narkotikais buvo taip pat sėkmingai mažinama jų pasiūla. Pavyzdžiui, muitinių pareigūnai per šešis mėnesius po rugsėjo 11-osios konfiskavo beveik du kartus daugiau narkotikų JAV-Meksikos pasienyje, negu per tokį pat laikotarpį 2001 metais.

Viename Tekso uoste konfiskuoto metamfetamino padidėjo iki 425%, o heroino – iki 172%. Įstatymų įgyvendinimas duoda vaisius. Tokie konfiskavimai lemia platinimo išlaidų padidėjimą.

- Kolumbijos kokaino grynumas taip pat mažėja, sprendžiant iš pavyzdžių, konfiskuotų iš platintojų ir pirkčių iš gatvės prekeivių Jungtinėse Valstijose, analizės. Grynumas sumažėjo devyniais procentais – nuo 86 procentų 1998 m. iki 78 procentų 2001 m. Yra keletas galimų šio mažėjimo priežasčių, įskaitant Narkotikų kontrolės valdybos (DEA) pastangas sumažinti Pietų Amerikos pasiūlą.
- Viena DEA programų „Purpurinė operacija“ (Operation Purple) apima 28 šalis ir yra nukreipta prieš nelegalių chemikalų, naudojamų perdirbant kokainą ir kitus draudžiamus narkotikus, įvežimą. DEA laboratorijos nustatė, kad kokaino oksidacijos lygiai gerokai sumažėjo, darydamos prielaidą, kad ši operacija neigiamai paveikė kokaino gamybą.
- Kita tikėtina priežastis yra ta, kad platintojai skiedžia kokainą, siekdami padengti padidėjusias sąnaudas, susijusias su kyšiais maištingoms, pusiau sukarintoms Kolumbijos grupuotėms. Trečioji galima priežastis yra ta, kad platintojai tiesiog neturi tiek produktų, kad galėtų vienu metu patenkinti paklausą Jungtinių Valstijų rinkoje ir greitai besiplečiančioje Europos rinkoje. Todėl jie taupo produktą, bandydami patenkinti abi rinkas.
- Kokios bebūtų galutinės narkotikų grynumo mažėjimo priežastys, tai yra gera naujiena Amerikos visuomenei. Tai reiškia, kad gatvėse prekiaujama silpnesniais ir mažiau pavojingais narkotikais ir prekyautojų pelnas mažėja, nors jie ir kelia kainas, o tai padeda ištraukti iš šios rinkos vis daugiau amerikiečių.
- Sumažėjo ir metamfetamino grynumas dėl chemikalų, reikalingų jo gamybai, kiekio kontrolės. Vidutinis konfiskuotų metamfetamino pavyzdžių grynumas sumažėjo nuo 72 procentų 1994 metais iki 40 procentų 2001 metais.
- Platinimo organizacijos, pardavinėjančios narkotikus, prieina išvados, kad jų verslas tampa vis brangesnis. 10-ojo dešimtmečio viduryje DEA padėjo sužlugdyti Birmos „Šan“ (Shan) jungtinę armiją, kuri tuo metu buvo didžiausia heroino platinimo organizacija. Tai padėjo sumažinti per 2 metus heroino iš Pietryčių Azijos kiekį rinkoje Jungtinėse Valstijose nuo 63 iki 17 procentų. 10-ojo dešimtmečio viduryje DEA padėjo sužlugdyti Kalio (Kolumbija) kartelį, kurio žinioje buvo didesnė dalis pasaulyje esančio kokaino.
- Pažanga neįvyksta per vieną dieną. Amerika ilgai ir sunkiai kovojo su narkotikais. Ši kova vyko ne 20 metų. Ji jau tęsiasi 120 metų. 1880 metais daugelis narkotikų, įskaitant opiumą ir kokainą, nebuvo draudžiami. Mes nežinojome apie jų kenksmingumą, bet netrukus tai paaiškėjo. Tada būta didžiausio narkotikų suvartojimo vienam gyventojui. Mūsų šalyje buvo daugiau kaip 400 000 narkomanų, vartojančių opiumą. Tai du kartus daugiau, kaip šiandien, skaičiuojant vienam gyventojui. Kaip ir šiandien, kartu su piktnaudžiavimo narkotikais plitimu didėjo ir nusikalstamumas. Bet mes kovojome su šiomis problemomis, priimdami ir vykdydami griežtus įstatymus ir aiškindami visuomenei šių narkotikų keliamus pavojus. Ta kova buvo vaisinga: prieš II Pasaulinį karą narkotikai tebuvo vartojami tik visuomenės padugnių. Ir mes norime, kad tokia padėtis išliktų. O esant tokiai sėkmei - 95 procentai nevartojančių narkotikus, kuri buvo pasiekta įgyvendinant trijų krypčių – švietimo ir prevencijos, įstatymų vykdymo bei gydymo derinimo strategiją, mes dabar tikrai neturime pasiduoti.

2 faktas: Subalansuotas prevencijos, įstatymų vykdymo bei gydymo derinys yra kovos su narkotikais pagrindas.

- Metams bėgant, kai kurie žmonės propagavo politiką, kuri remiasi vien tik narkotikų pasiūlos kontrole. Kiti manė, kad visuomenė turi remtis vien gydymu. Dar kiti teigia, kad vienintelis veiksmingas sprendimas yra prevencija. Kaip pastebima 2002 m. Nacionalinėje narkotikų strategijoje, „Šaliai reikia dorų pastangų sujungti šias strategijas“.
- Narkotikų teismų procedūros yra geras šio naujojo subalansuoto kovos su piktnaudžiavimu narkotikais ir narkomanija šalyje metodo taikymo pavyzdys. Šie teismai užsiima bylomis, susijusiomis su narkomanų įvykdytais pažeidimais, įgyvendindami plačią priežiūros bei gydymo programą. Gydymo nuo narkotikų teismų programose naudojama įvairiapusė teisėtvarkos ir gydymo specialistų, pavyzdžiui, teisėjų, prokurorų, advokatų, gydymo nuo piktnaudžiavimo narkotikais specialistų, priežiūros lygtinai nuteistiesiems pareigūnų, teisėtvarkos ir pataisos sistemų pareigūnų, švietimo ir profesinio lavinimo specialistų, bendruomenių vadovų ir kitų patirtis bei įgūdžiai, skirti vienam tikslui – padėti išgydyti narkomanus ir apsaugoti juos nuo narkomanijos ateityje.
- Gydymo nuo narkotikų teismai dirba. Tyrinėtojų vertinimu, daugiau kaip 50 procentų kaltinamųjų narkotikų turėjimu, grįžta prie nusikalstamos veiklos 2-3 metų laikotarpiu. Recidyvų gydytųjų pagal narkotikų teismų nuosprendžius tarpe yra daug mažiau – *nuo 2 iki 20 procentų*. Tai yra tikrai įspūdingi rodikliai, turint omenyje, kad tarp narkomanų, savanoriškai įsitraukusių į gydymo programą, 80-90 procentų nubyra iki pirmųjų metų pabaigos; tarp tokių asmenų recidyvas metų laikotarpyje yra įprastas dalykas.
- Kodėl gydymo pagal narkotikų teismų nuosprendžius rezultatai yra visiškai kitokie? Skirtingai, nei grynai savanoriškose gydymo programose, šios programos dalyviai turi ją būtinai baigti. Narkomanas, kuris turi fizinį poreikį narkotikams, negali nutraukti gydymo, nepriklausomai nuo to, ar tasai gydymas jam (jai) patinka ar ne.
- Įstatymų vykdymo sistema turi svarbų vaidmenį gydymo nuo narkotikų teismų programoje. Ji ypač svarbi proceso pradžioje, kadangi ji pradeda gydymą tiems, kam jis reikalingas. Dauguma žmonių nuo narkotikų savanoriškai nesigydo. Gerokai dažniau motyvaciją gydytis lemia išorinis veiksnys, kaip, pavyzdžiui, areštas, kuris atveda žmones į gydymą (ir priverčia jį išverti). Ir yra svarbu, kad teisėjai įkalintų tuos, kam gydymas nepavyko.
- Yra beveik 123000 žmonių, vartojančių heroiną bent kartą per mėnesį, ir 1,7 mln. žmonių, vartojančių kokainą bent kartą per mėnesį. Jiems tikrai reikia gydytis. Bet daugeliui amerikiečių, ypač jaunimui, svarbiausias sprendimas yra prevencija, kuri, savo ruožtu, daugiausia yra susijusi su švietimu bei įstatymų įgyvendinimu, kad narkotikų platinėjai neprieitų prie vaikų ir paauglių.
- Griežto įstatymų vykdymo narkotikų atžvilgiu reikšmę nagrinėjo R.E.Petersonas. Jis suskirstė pastaruosius keturis dešimtmečius į du laikotarpius. Pirmasis laikotarpis (1960-1980 m.) buvo liberalių (narkotikų atžvilgiu) įstatymų era. Tos eros metu įkalintųjų dėl narkotikų sumažėjo beveik 80 procentų. Tuo tarpu narkotikų vartojimas tarp paauglių padidėjo daugiau kaip 500 procentų. Antrasis laikotarpis (1980-1995 m.) buvo griežtesnių įstatymų era. Tuomet narkotikų vartojimas tarp paauglių sumažėjo daugiau kaip trečdaliu.
- Įstatymų įgyvendinimas sudaro vartotojams pavojus, kurie verčia atsisakyti narkotikų. Jaunas rašytojas iš Los Andželo Charles Van Deventer rašė apie šį reiškinį *Newsweek* skelbtame straipsnyje. Remdamasis savo, kaip kartais vartojančio narkotikus patirtimi – o tai, jo nuomone, yra „labai paplitęs“ draudžiamų narkotikų vartojimo atvejis, - jis

teigia, kad narkotikus ne taip lengva nusipirkti, kaip norėtų įtikinti žmones kai kurie kritikai. Kadangi jie uždrausti, jie yra brangūs, jų kokybė yra nenusakoma, o jų įsigijimas yra susijęs su didele rizika. „Kuo daugiau kliūčių, - teigia jis, - nepriklausomai nuo to, ar tai būtų policininkai arba kivirčiai ar mirties baimė, tuo mažesnė tikimybė, kad Jūs tapsite narkomanu... Kelias į narkomaniją yra toks duobėtas, - daro jis išvadą,- kad aš nutariau juo neiti. Šia prasme mes laimime karą su narkotikais jau vien todėl, kad su jais nesiliaujame kovoti“.

- Rizikos elementas, nulemtas griežtų įstatymų narkotikų atžvilgiu laikymosi, didina narkotikų kainas ir taip sumažina jų paklausą. Moksliniame tyrime *Marihuana ir jaunimas*, kurį rėmė Robert Wood Johnson Fondas, daroma išvada, kad marihuanos kainų pokyčiai „turėjo esminės reikšmės marihuanos vartojimo jaunimo tarpe tendencijoms 1982-1998 m., ypač jos vartojimo sumažėjimui 1982-1992 m.“. Ši sumažėjimą lėmė daugelis veiksnių, įskaitant jungtines federacinių įstaigų pastangas sužlugdyti narkotikų gamybą ir platinimą šalyje. Dėl šių veiksnių gatvėse parduodamos marihuanos kainos per metus padidėjo du kartus.
- 2002 m. Nacionalinėje narkotikų kontrolės strategijoje teigiama, kad narkotikų kontrolės politika turi du elementus: individo elgesio pakeitimą, siekiant atgrasinti jį vartoti narkotikus ir taip sumažinti narkotikų vartojimą bei narkomaniją, ir draudžiamųjų narkotikų rinkos sužlugdymą. Šiedu elementai reikalauja subalansuoto požiūrio į narkotikų kontrolę – koordinuotos politikos, jungiančios prevenciją, įstatymų vykdymą ir gydymą. Tai paprasta ir efektyvi strategija. Įstatymų vykdymas kovoje su narkotikais yra sudėtinė bendros strategijos dalis.

3 faktas: Nelegalūs narkotikai yra todėl draudžiami, kad jie yra kenksmingi.

- Plinta klaidinga nuomonė, kad kai kuriuos draudžiamus narkotikus galima saugiai vartoti. Daugelis legalizavimo šalininkų netgi teigia, kad juos galima vartoti kaip vaistus, kuriais gydoma viskas – nuo galvos skausmo iki dvipolių ligų. Dabartiniai prekyautojai narkotikais yra gudrūs verslininkai. Jie žino, kaip įbrukti prekes vaikams. Ant Ecstasy tablečių jie spausdina serijinių paveikslėlių veikėjus su dizainerio emblema. Jie teigia, kad pobūviai (su tokiomis tabletėmis – vert. pastaba) yra be alkoholio ir todėl saugūs. Tuo tarpu šie narkotikai plinta lengviau nei vanduo. Daugelis jaunimo yra įsitikinę, kad šie naujieji „klubų narkotikai“, kaip, pavyzdžiui, Ecstasy, yra saugūs, ir todėl pobūviuose ragaujamos tabletės toliau kursto šį nesusipratimą.
- Dėl naujosios narkotikų propaguotojų rinkodaros taktikos ir dėl ženklus narkotikų vartojimo sumažėjimo 10-ajame dešimtmetyje šiandien tarp jaunimo plinta nuomonė, kad narkotikai yra nekenksmingi. Pavyzdžiui, prieš dešimt metų 79 procentai dvyliktokų manė, kad nuolatinis marihuanos vartojimas yra kenksmingas. Dabar taip mano tik 58 procentai. Kadangi bendraamžių įtaka yra labai svarbi skatinant vaikus išbandyti narkotikus, narkotikų pavojingumo suvokimas turi lemiamos reikšmės. Visada buvo ir tebėra reali grėsmė sveikatai, naudojant draudžiamus narkotikus.
- Narkotikų vartojimas gali baigtis mirtimi daug dažniau negu alkoholio vartojimas. Nors alkoholį vartoja septynis kartus daugiau žmonių kaip narkotikus, jų sukeltų mirčių skaičius nedaug tesiskiria. Ligų kontrolės ir prevencijos centrų duomenimis, 2000 metais narkotikai tapo 15852 mirčių priežastimi, nedaug mažiau kaip alkoholio - 18539 sukeltų mirčių.

Ecstasy

Ecstasy greitai tapo mėgstamu narkotiku, vartojamu jaunimo vakarėliuose JAV ir Europoje. Dabar jis yra vienas dažniausiai vartojamų narkotikų. 2001 m. Šalies šeimų tyrimo piktnaudžiavimu narkotikais duomenimis, Ecstasy vartojimas tarp amerikiečių 1998-2001 m. padidėjo tris kartus. Daugelis žmonių klaidingai mano, kad šis sintetinis narkotikas yra mažiau pavojingas už kokainą ir heroiną. Iš tikrųjų ir prie šio narkotiko priprantama, ir jis gali tapti mirtinai pavojingas. Paveiktas šio narkotiko vartotojas dažnai patiria stiprią dehidraciją ir šiluminį smūgį, nes jis sukelia kūno temperatūros signalų „trumpo sujungimo“ reiškinį, trukdantį jiems patekti į smegenis. Ecstasy gali pakelti jūsų kūno temperatūrą iki 117°F (apie 47 laipsniai pagal Celsijų – red. pastaba). Ecstasy gali sukelti hipotermiją, raumenų atrofiją, širdies priepuolius, insultą, inkstų ir širdies-kraujagyslių sistemos sutrikimus, o taip pat nuolatinį smegenų pakenkimą, vartojant jį nuolat, o kartais net mirtį. Psichologinis Ecstasy poveikis pasireiškia sutrikimu, depresija, nerimu, nemiga, potraukiu vaistams ir paranoja.

- Klaidingą nuomonę, kad „klubų“ narkotikai (tokie, kaip Ecstasy) yra nekenksmingi, dažnai palaiko valdžios veiksmai, kuriais siekiama sumažinti įvairių narkotikų maišymo kenksmingumą. Kai kurių užsienio šalių vyriausybės organizacijos bei privačios organizacijos JAV rengia Ecstasy patikrinimus vakarėliuose. Patikrintas narkotikas yra gražinamas vakarėlio dalyviams. Šis procesas įtikindavo vakarėlio dalyvius, kad valdžia garantuoja, jog jų tabletės yra nepavojingos naudoti. Bet Ecstasy pavojų sukelia pats narkotikas – o ne jo grynumas.

Kokainas

- Kokainas yra stiprus priklausomybę sukeliantis narkotikas. Greičiau priprantama prie kokaino jį rūkant, nei šniaukiant. Gali išsivystyti didelė tolerancija (pakantumas) kokainui: daugelis narkomanų teigia, kad jie vėliau nebejaučia tokio malonumo, kaip pirmą kartą vartoję kokainą.
- Fizinis kokaino vartojimo poveikis pasireiškia kraujagyslių susitraukimu ir temperatūros, pulso bei kraujospūdžio padidėjimu. Vartojantys jį gali taip pat jausti nerimą, susierzinimą ir susirūpinimą. Su kokainu susijusios mirtys dažnai sukeliamos širdies sustojimo arba priepuolio dėl kvėpavimo sustojimo. Kokainas tebelieka dažniausiai minimu draudžiamu narkotiku JAV greitosios pagalbos tarnybose. 2001 metais su juo buvo susiję 30 procentų visų šiose tarnybose užregistruotų epizodų, kuriuose minimi narkotikai.

Marihuana

- Narkotikų legalizavimo šalininkai Jungtinėse Valstijose išskiria marihuaną kaip narkotikų atmainą, nepanašią į kokainą, heroiną ir metamfetaminą. Jie teigia, kad ji mažiau pavojinga. Kai kurios Europos šalys ją klasifikuoja kaip žemesnės kategorijos narkotiką. Tačiau, kaip įsitikino daugelis žmonių, marihuana nėra tokia nekenksminga, kaip kai kas mano. Marihuana veikia daug stipriau, nei įprasta manyti. 2000 metais marihuana greitosios pagalbos centre buvo minima šešis kartus dažniau, nei 1990 metais, nors žmonių, vartojančių marihuaną, skaičius, buvo maždaug toks pat. 1999 metais buvo užregistruota 225000 amerikiečių, pradėjusių gydytis nuo narkomanijos,

kilusios dėl priklausomybės nuo marihuanos, kuri buvo antra po heroino, - ir nedaug nuo jo „atsilikusi“.

- Tuo metu, kai visuomenė atkakliai reikalauja suvaržyti tabako vartojimą dėl jo poveikio sveikatai, legalizavimo šalininkai propaguoja marihuanos vartojimą. Nacionalinio piktnaudžiavimo narkotikais instituto (NIDA) duomenimis, “tyrimai rodo, kad rūkantys penkias marihuanos cigaretes per savaitę, gali gauti tiek vėžį sukeliančių chemikalų, kiek jų gauna rūkantys visą pakelį cigarečių per dieną.” Marihuanoje esama daugiau kaip 400 chemikalų, įskaitant pačius kenksmingiausius, esančius tabako dūmuose. Pavyzdžiui, surūkius vieną marihuanos cigaretę plaučiuose lieka maždaug keturis kartus daugiau nuosėdų, negu surūkius tabako cigaretę su filtru.
- Toks yra ilgalaikis marihuanos poveikis. Bet ir trumpalaikis poveikis yra kenksmingas. Jam priklauso atminties praradimas, iškreiptas suvokimas, mąstymo ir problemų sprendimo sunkumai, motorinių (judėjimo) įgūdžių praradimas, raumenų jėgos sumažėjimas, širdies susitraukimų padidėjimas ir nerimas. Marihuana veikia jaunų žmonių protinį vystymąsi, sugebėjimą susikaupti mokykloje ir motyvacias bei iniciatyvumą siekiant tikslo. Ir marihuana veikia bet kurio amžiaus žmones: Harvardo universiteto tyrinėtojai praneša, kad valandą po marihuanos rūkymo širdies priepuolio pavojus yra didesnis penkis kartus, nei įprasta.

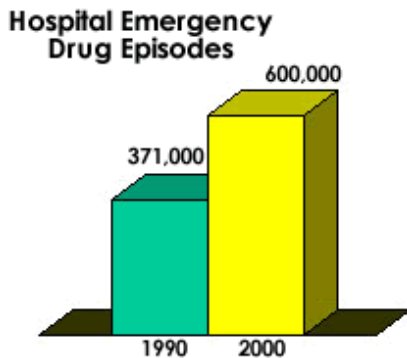
4 faktas: Rūkomoji marihuana nėra mokslo aprobuoti vaistai. Marinolas (oficiali medicininė marihuanos versija) yra mokslo aprobuota.

- Vaistai iš marihuanos jau egzistuoja. Jie vadinami marinolu.
- Farmacijos gaminys marinolas yra plačiai prieinamas, turint receptą. Jis gaminamas tablečių pavidalu, bet tyrinėtojai studijuoja jo gaminimo kitokiomis formomis, pavyzdžiui, inhaliatoriaus ar pleistro, galimybes. Aktyvus marinolo ingredientas yra sintetinis THC, kuris padeda nuo pykinimo ir vėmimo, atsirandančių vėžiu sergantiems pacientams, taikant jiems chemioterapiją, ir nuo apetito praradimo sergantiems AIDS.
- Rūkomoje marihuanoje esama daugiau kaip 400 įvairių skirtingų chemikalų, įskaitant pavojingiausius chemikalus, esančius tabako dūmuose, o marinolas buvo ištirtas ir aprobuotas medikų ir Maisto ir vaistų administracijos (FDA), kuri apsaugo šalį nuo nesaugių ir kenksmingų maisto produktų bei vaistų. Priėmus 1906 metais Švarių maisto produktų ir vaistų aktą, bet kurie vaistai, išleidžiami į Jungtinių Valstijų rinką, turi pereiti griežtus mokslinius bandymus. Šio akto numatytas aprobavimo procesas turi garantuoti, kad teiginiai apie saugumą ir gydomąsias savybes būtų patvirtinti klinikiniais įrodymais, ir kad į rinką nepatektų nesaugūs, neveiksmingi ir pavojingi vaistai.
- Nėra FDA aprobuotų rūkomųjų vaistų. Viena vertus, rūkymas apskritai yra netikęs vaistų vartojimo būdas. Yra sunku vartoti saugias, sureguliuotas vaistų dozes rūkomuoju pavidalu. Antra vertus, kenksmingi chemikalai ir kancerogenai yra pašaliniai dūmų produktai, sukelianys naujų sveikatos problemų. Pavyzdžiui, dervos nuo marihuanos cigaretės lieka keturis kartus daugiau, negu nuo tabako cigaretės.
- Pavyzdžiui, morfijus buvo pripažintas vertingu medicinai, tačiau FDA nepalaimino opiumo ar heroino rūkymo. Vietoje to mokslininkai išskyrė aktyvius morfijaus ingredientus, kurie yra parduodami kaip farmacijos gaminiai - morfinas, kodeinas, hidrokodonas arba oksikodonas. Panašiai, FDA neaprobavo marihuanos rūkymo gydymo tikslais, tačiau aprobavo aktyvųjį ingredientą THC mokslo priemonėmis reguliuojama marinolo forma.

5 faktas: Narkotikų kontrolei išleidžiama menka JAV biudžeto dalis. Palyginti su nuostoliais, kuriuos daro piktnaudžiavimas narkotikais ir narkomanija, Vyriausybės išlaidos narkotikų kontrolei yra minimalios.

Greitosios pagalbos epizodai, susiję su narkotikų vartojimu

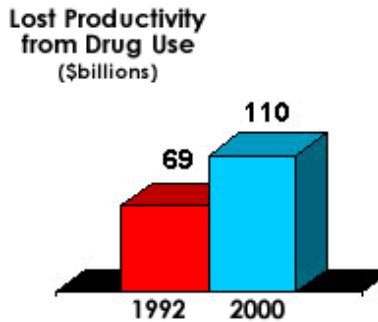
Šaltinis: Nacionalinė narkotikų kontrolės strategija 2002 m.

source: 2002 National Drug Control Strategy

Produktyvumo nuostoliai, susiję su narkotikų vartojimu

Šaltinis: Nacionalinė narkotikų kontrolės Strategija, 2002 m.

source: 2002 National Drug Control Strategy, p70

- Legalizavimo šalininkai tvirtina, kad JAV išleido milijardus dolerių narkotikų gamybai, platinimui bei vartojimui kontroliuoti, o teigiamų rezultatų jei ir yra, tai labai nedaug. Kaip minėta ankstesniuose skyriuose, Amerikos narkotikų strategijos rezultatai buvo išties teigiami – 95 procentai amerikiečių nevartoja narkotikų. Jei piktnaudžiaujančiųjų narkotikais skaičius padvigubėtų ar patrigubėtų, socialinės išlaidos būtų milžiniškos.

Socialiniai nuostoliai

- 2000 metais piktnaudžiavimas narkotikais Amerikos visuomenei kainavo maždaug 160 milijardų dolerių. Dar svarbesni buvo konkretūs paradimai, kurie neatsispindi tuose milijarduose dolerių – sugadinti gyvenimai, priklausomybės daroma žala, eismo nelaimės, ligos, prarastos galimybės, žlugusios svajonės.
- Legalizavimas duotų milžiniškus nuostolius, kuriuos tektų padengti Amerikos mokesčių mokėtojams ir vartotojams. Legalizavimas gerokai padidintų narkotikų vartojimą ir priklausomybę nuo jų, o kartu ir visas su tuo susijusias socialinius nuostolius. Panaikinus socialines ir teisines sankcijas prieš narkotikus, daugelio ekspertų nuomone, vartotojų skaičius išaugtų mažiausiai dvigubai. Pavyzdžiui, 1994 m. žurnalo *New England Journal of Medicine* straipsnyje buvo teigiama, kad legalizavus kokainą tikėtina, jog šio narkotiko vartotojų skaičius Amerikoje nuo 2 milijonų išaugtų mažiausiai iki 20 milijonų.
- Piktnaudžiavimas narkotikais sukelia kai kurias brangiausiai kainuojančias Amerikos socialines problemas, įskaitant prievartą namuose, vaikų tvirkinimą, lėtinę psichikos ligas, AIDS plitimą, benamystę. Narkomanų gydymo išlaidos, ilgalaikis su narkotikais susijusiomis ligomis sergančiųjų gydymas ligoninėse, o taip pat smurto šeimose padariniai apsunkina ir taip lėšų stokojančią mūsų sveikatos priežiūros sistemą. 2000 m. JAV užregistruota daugiau kaip 600000 greitosios pagalbos ligoninėse epizodų, susijusių su narkotikų vartojimu. Sveikatos priežiūros išlaidos, susijusios vien tik su piktnaudžiavimu narkotikais, siekė apie 15 milijardų dolerių.
- Narkotikų vartojimas tarp benamių net atsargiais vertinimais siekia daugiau kaip 50 procentų. Su narkotikų vartojimu glaudžiai susijusios psichikos lėtinės ligos.

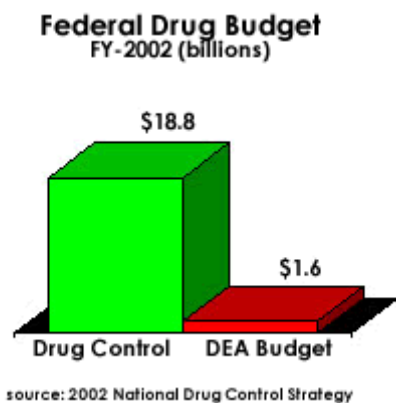
Filadelfijoje beveik pusė psichikos ligonių vartojo narkotikus. Ligų kontrolės ir prevencijos centrai nustatė, kad 36 procentai naujų ŽIV atvejų yra tiesiogiai ar netiesiogiai susiję su injekcinių narkotikų vartotojais.

- 1998 m. amerikiečiai draudžiamiems narkotikams išleido 67 milijardus dolerių – daugiau nei skiriama JAV valstybiniam aukštajam mokslui. Jei pinigai, išleisti draudžiamiems narkotikams, būtų skirti valstybiniam aukštajam mokslui, tai, pavyzdžiui, valstybiniai koledžai turėtų finansines galimybes priimti dvigubai daugiau studentų nei dabar.
- Be to, legalizavimas ir ryšium su tuo padidėjusi narkomanija sumažintų darbo jėgos našumą, taip padarydama nenusakomą žalą Amerikos ūkiui. Naujaisi narkotikų vartojimo tyrimai rodo, kad maždaug 75 % suaugusiųjų, kurie teigė šiuo metu vartojantys draudžiamus narkotikus (t.y., vartojo narkotikus bent kartą per pastarąjį mėnesį), turi darbą – pilnutinį ar dalį etato. 2000 m. produktyvumo nuostoliai dėl piktnaudžiavimo narkotikais kainavo ekonomikai 110 milijardų dolerių. Narkotikų vartojimas tarp dirbančiųjų lemia ne tik daugiau pravaikštų ir didesnę darbuotojų kaitą, bet taip pat sudaro didžiulę saugumo darbo vietoje problemą. Tyrimai patvirtino tai, ką sako sveikas protas: narkotikus vartojantys darbuotojai penkis kartus dažniau susižaloja patys ar sužaloja bendradarbius ir sukelia 40 % visų darbo nelaimių. Jie daug dažniau linkę dirbti pas tris ar daugiau darbdavių arba išeiti iš darbo savo noru vienerių metų laikotarpyje.
- Legalizavimas labai padidintų taip pat ir eismo nelaimių skaičių. Dėl narkotikų jau dabar įvyksta didelė dalis nelaimingų atsitikimų. Pavyzdžiui, marihuana silpnina vairuotojų sugebėjimą susikaupti ir priimti protingus sprendimus. Nacionalinio narkomanijos instituto (NIDA) tyrime buvo apklausta 6000 paauglių vairuotojų. Buvo tiriami tie, kurie vairavo daugiau kaip 6 kartus per mėnesį po to, kai pavartojo marihuanos. Tyrimas parodė, kad jie maždaug 2,5 karto dažniau galėjo patekti į eismo nelaimes nei tie, kurie prieš vairuodami nerūkė marihuanos.
- Legalizavimo šalininkai neužsimena apie paslėptąsias legalizavimo pasekmes.
- Ar teisė vartoti narkotikus suteikia teisę gauti narkotikus? Vienas legalizavimo argumentų yra tas, kad taip bus likviduotas narkotikų platinimo kartelių poreikis. Jei taip, kas tada platins narkotikus? Valstybės tarnautojai? Vietiniai prekybos centrai? Koledžų knygynai? Žiūrint į tai, kaip griežtai reguliuojama tabako prekyba, koks prekybininkas norės potencialios atsakomybės už prekybą tokiu žalingu produktu kaip kokainas ar heroinas, ar netgi marihuana?
- Legalizavimo šalininkai taip pat teigia, kad legalizavimas sumažintų kainas. Bet tai iškelia dilemą: jei narkotikų kaina bus maža, juos galės įsigyti daug daugiau žmonių ir narkotikų paklausa smarkiai išaugs. Pavyzdžiui, kokaino savikaina šiuo metu yra tik 3 doleriai už gramą. Jei rinkos kaina, tarkime, yra 10 dolerių už gramą, kokaino dozę galima įsigyti viso labo už dešimt centų. Tai reiškia, kad jaunuolis galėtų įsigyti šešias kokaino dozes už ledinuko kainą. Kita vertus, jei legalūs narkotikai būtų pernelyg brangūs, pavyzdžiui, dėl akcizo, nelegalūs prekeiviai galėtų pardavinėti juos žemesnėmis kainomis.
- Legalizavimo šalininkai taip pat tvirtina, kad legali rinka galėtų būti ribojama pagal amžių, kaip yra su alkoholiu ir cigaretėmis. Nesulaukę nustatyto amžiaus asmenys negalėtų įsigyti narkotikų teisėtose prekybos vietose. Bet šiandien paaugliai yra radę daugybę būdų apeiti amžiaus apribojimus, naudodami padirbtus tapatybės dokumentus ar pirkdami alkoholį ir cigaretes iš vyresnių draugų. Remiantis 2001 m. Nacionaline šeimų apklausa apie piktnaudžiavimą narkotikais, maždaug 10,1 milijonų jaunimo (nuo 12 iki 20 metų amžius) pareiškė pastarąjį mėnesį gėrę alkoholio (28,5 % šioje amžiaus

grupėje). Iš jų beveik 6,8 milijonai (19 %) prisipažino girtavę. Legalizavus narkotikus, paaugliai turėtų papildomą rinką: šiandien veikiančios gerai organizuoti nelegalūs narkotikų prekybos tinklai neabejotinai sutelktų savo rinkodaros pastangas į jaunimą, kad kompensuotų verslo nuostolius, susidariusius dėl teisėtos prekybos.

Kaina mokesčių mokėtojui

- Teiginys, kad pinigus, tariamai sutaupytus nustojus kontroliuoti narkotikų problemą, geriau būtų išleisti švietimui ir socialinėms problemoms, yra abejotinas. Palyginti su lėšomis, išleidžiamomis kitiems nacionaliniams prioritetams, išlaidos federacinei narkotikų kontrolei yra minimalios. Pavyzdžiui, 2002 m. federacinės vyriausybės bendra narkotikų kontrolei išleista pinigų suma buvo mažiau kaip 19 milijardų dolerių. Ir priešingai, nei tikina Amerikos narkotikų politikos kritikai, visos šios lėšos nenuėjo vien tik įstatymų įgyvendinimui. Šios lėšos buvo naudojamos gydymui, švietimui ir prevencijai, o taip pat ir įstatymų vykdymui. Iš šių lėšų Narkotikų kontrolės valdybai (DEA) Kongresas skyrė apie 1,6 milijardo dolerių – sumą, kurią Gynybos departamentas išleidžia per pusantros ar dvi dienas.
- 2002-aisiais ūkiniais metais federacinis narkotikų kontrolės biudžetas buvo 18,8 milijardų dolerių. Trečdalis šio biudžeto buvo investuota į paklausos mažinimą – prevenciją ir gydymą. Šiais ūkiniais metais piktnaudžiavimo narkotikais sukeltų ligų gydymui išleidome daugiau kaip 3 milijardus dolerių – *27 procentais daugiau kaip 1999 m.*

Federacinis narkotikų biudžetas.
Narkotikų kontrolei – 18,8 mlrd. dol.
Narkotikų kontrolės valdybai DEA – 1,6 mlrd. dol.

Šaltinis: 2002 m. Nacionalinė narkotikų kontrolės strategija.

- Tuo tarpu mūsų nacionalinei švietimo sistemai 2000 m. mūsų šalis išleido apie 650 milijardų dolerių. Ir daugelis mūsų sutiktų, kad tai buvo tinkamai išleisti pinigai, net jei mūsų švietimo sistema ir nėra tobula. Švietimas yra ilgalaikis socialinis reikalas, su naujomis problemomis, iškylančiomis su kiekviena nauja karta. Tą patį galima pasakyti ir apie narkomaniją. Kol kas dar niekas nesiūlo atsisakyti vaikų švietimo. Tuomet kodėl mes turėtume liautis gelbėti juos nuo narkotikų ir priklausomybės nuo jų?
- Net jei piktnaudžiavimas narkotikais ir nebūtų sumažėjęs per 20 metų tiek, kiek jis sumažėjo – daugiau kaip trečdaliu – narkotikų kontrolei skiriamų lėšų išleidimas kitiems tikslams būtų pražūtingas. Jeigu nebūtų daroma palyginti kuklių federacinių investicijų, narkomanija ir ją lydintys socialiniai nuostoliai (160 milijardų dolerių 2000 m.) būtų daug didesni.
- Legalizavimo šalininkai teikia iš pirmo žvilgsnio patrauklų, bet pernelyg primityvų argumentą, kad legalizavus narkotikus mes galėsime didžiules sumas perkelti nuo

narkotikų įstatymų įgyvendinimo visuomenės problemų sprendimui. Bet kaip ir švietimas bei narkomanija, didžiulės socialinės problemos neišsprendžiamos per vieną dieną. Tam reikia laiko, dėmesio, atkaklumo ir išteklių.

- Legalizavimo šalininkai neužsimena apie ženkliai išaugšiančias socialines išlaidas, jau nekalbant apie skurdą ir priklausomybę, kuri atsiras legalizavus narkotikus.
- Legalizuotojai nekalba ir apie tai, kad jei narkotikai bus prieinami vaikams, teisėsaugai vis tiek teks kontroliuoti narkotikų pardavimą nepilnamečiams.
- Kitaip tariant, milžiniška juodoji rinka vis tiek egzistuos. Kadangi jaunimas dažnai yra pagrindinis narkotikų prekeivių taikiny, dauguma nusikalstamų organizacijų, kurios dabar pelnosi iš draudžiamų narkotikų, tai darys ir toliau.
- Be to, būtina pažymėti, kad legalizavus narkotikus, sveikatos priežiūros ir socialinės išlaidos išaugtų eksponentiškai. Narkotikų vartotojų gydymo išlaidos, ilgalaikėmis su narkotikais susijusiomis ligomis sergančių pacientų gydymas ligoninėse ir smurto šeimose padariniai papildomai apsunkintų mūsų ir taip jau perkrautą sveikatos priežiūros sistemą. Norint išlaikyti Amerikos sveikatos priežiūros sistemą, tektų padidinti mokesčius.
- Legalizavus narkotikus, tikėtina, kad padidės ir išlaidos teisėsaugai. Labai tikėtina, kad padidėjus pavojingų narkotikų prieinamumui – nepriklausomai nuo to, ar tie narkotikai būtų draudžiami, ar ne – gerokai išaugtų smurtinių nusikaltimų skaičius. Remiantis 1991 m. Teisingumo departamento tyrimais, žmonės, veikiami narkotikų, įvykdo 6 kartus daugiau žmogžudysčių nei tie, kurie ieško pinigų įsigyti narkotikų. Papildomam teisėsaugos personalui įdarbinti tektų pakelti mokesčius, nes jau dabar teisėsaugininkai yra perkrauti dėl nusikaltimų ir eismo nelaimių, susijusių su alkoholiu. Alkoholio sukelti nusikaltimai jau dabar meta iššūkį teisėsaugai. Padaugėjus vartotojų, veikiausiai padaugėtų ir nusikaltimų, o kartu išaugtų ir išlaidos įkalinimui.
- Narkotikų kontrolės valdyba DEA padėjo atlikti tyrimą apie marinolį (medicininį marihuanos produktą, parduodamą pagal receptą). Nacionalinis vėžio institutas kreipėsi į DEA devintojo dešimtmečio pradžioje dėl šio instituto tyrimų, kuriais būtų nustatyta, kad THC lengvina pykinimą ir vėmimą. DEA palengvino registravimą, tyrimus prižiūrėjo ir teikė konsultacijas. Tyrėjai Kalifornijoje nagrinėjo potencialų marihuanos ir jos ingredientų taikymą tokiomis atvejais, kaip daugybinė sklerozė ir skausmai. Tačiau lig šiol nei medikai, nei mokslininkai nėra radę pakankamai duomenų, patvirtinančių, kad marihuanos rūkymas yra geriausias būdas išspręsti šias svarbias medicinos problemas.

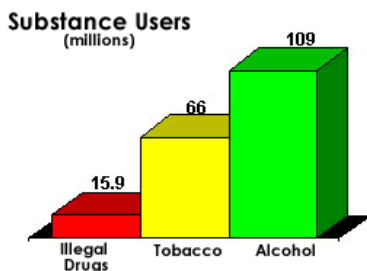
**MARINOLAS – farmacinis marihuanos
gaminys, kurio galima įsigyti pagal
receptą**

**SUKTINĖ (JOINT) – marihuanos
cigaretė, uždrausta narkotinė
medžiaga**

- Daug išsamesnę, moksliskai kruopščiau marihuanos rūkymo studijų apžvalgą parengė Medicinos institutas prie Nacionalinės mokslų akademijos. 1999 m. ataskaitoje institutas nerekomendavo rūkyti marihuanos, bet padarė išvadą, kad aktyvūs marihuanos ingredientai galėtų būti išskirti ir iš jų galima būtų gaminti įvairių medikamentų, tokių kaip marinolas.
- Šiuo metu DEA dirba su skausmo valdymo grupėmis, pvz., Last Acts, norėdama pasiekti, kad tie, kuriems reikia saugių ir veiksmingų nuskausminamųjų, galėtų gauti geriausius ir prieinamus vaistus.

6 faktas: Narkotikų legalizavimas lems narkotikų vartojimo augimą ir narkomanijos plitimą. Legalizavimas jau buvo išbandytas anksčiau ir gėdingai žlugo.

- Legalizavimo šalininkai absurdiškai teigia, kad legalizavus draudžiamus narkotikus, narkotikų vartojimas ir priklausomybė nuo jų neišaug. Jie tvirtina, kad daugelis žmonių narkotikus gali vartoti saikingai ir kad daugelis pasirinks nevertoti narkotikų, kaip dauguma jau dabar yra nusprendę nevertoti alkoholio ir tabako. Bet ar maža problemų jau sukelia alkoholizmas ir rūkymas? Ar reikia dar labiau plėsti skurdą ir narkomaniją?
- Iš istorijos aišku, kad silpnos narkotikų kontrolės laikotarpiais piktnaudžiavimas narkotikais yra *didesnis*, o griežtos kontrolės laikotarpiais narkotikų vartojimas yra mažesnis.
- 19 amžiuje morfijus buvo legaliai išvalytas nuo opijaus ir pripažintas stebuklingu vaistu. Daugelis kareivių abiejose pilietinio karo pusėse, kuriems dėl žaizdų buvo duodamas morfijus, tapo priklausomi nuo jo, ir šis padidėjęs priklausomybės lygis tęsėsi visą devynioliktąjį ir dalį dvidešimtojo amžiaus. 1880 m. daugelis narkotikų, įskaitant opijų ir kokainą, buvo legalūs – ir, kaip kai kurie narkotikai šiandien, buvo laikomi švelniais vaistais, kuriems nereikalinga gydytojo kontrolė. Priklausomybė nuo narkotikų nepaprastai išaugo. JAV buvo daugiau kaip 400 000 nuo opijaus priklausomų vartotojų. Tai dvigubai didesnis procentas nei šiandien.
- 1900 m. maždaug 1 amerikietis iš 200 buvo priklausomas nuo kokaino arba opijaus. Viena šios eros reformų buvo 1906 m. išleistas Federacinis švaresnio maisto ir vaistų aktas, kuris iš patentuotų vaistų gamintojų reikalavo atskleisti jų parduodamų vaistų sudėtį. Taip amerikiečiai sužinojo, kuriuose iš jų vartojamų vaistų buvo didelės dozės kokaino ir opiatų – narkotikų, kurių jie dabar išmoko vengti.
- Konkreti federacinė narkotikų kontrolė prasidėjo 1914 m. paskelbus Harisono aktą - pirmąjį platų antinarkotinį įstatymą Jungtinėse Valstijose. Įgyvendinant šį aktą buvo gerokai sumažinta priklausomybė nuo narkotikų JAV. Narkomanija JAV iki paties žemiausio lygio nukrito, tikriausiai, per Antrąjį pasaulinį karą, kuomet narkomanų skaičius buvo maždaug tarp 20 000 ir 40 000. Daugelis narkomanų, susidūrę su pasiūlos stygiumi, buvo priversti atsisakyti savo žalingų įpročių.

source: 2001 National Household Survey on Drug Abuse

(Kenksmingų medžiagų vartotojai milijonais)
**Draudžiami Tabakas Alkoholis
narkotikai**

Šaltinis: 2001 m. Nacionalinis šeimų
piktnaudžiavimo narkotikais tyrimas

European experiments with drug legalization have failed.

- **Europoje narkotikų legalizavimo eksperimentai žlugo**

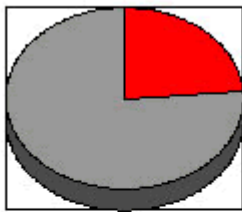
- Karo ir vėlesniais metais išliko iš esmės laisva nuo narkotikų visuomenė. Šeštojo dešimtmečio viduryje Federacinis narkotikų biuras apskaičiavo, kad visoje šalyje

narkomanų yra maždaug tarp 50 000 ir 60 000. Buvęs Niujorko medicinos tyrimų tarnybos viršininkas dr. Milton Halpern 1970 m. teigė, kad 1950 m. dėl narkomanijos mirė 17 niujorkiečių. Palyginimui: 1999 m. Niujorke užfiksuotos 729 mirtys, susijusios su piktnaudžiavimu narkotikais.

Aliaskos eksperimentas ir kiti nepavykę mėginimai legalizuoti narkotikus

- Legalizavimo padariniai tapo akivaizdūs, kuomet Aliaskos Aukščiausiasis teismas 1975 m. nusprendė, kad valstija neturėtų trukdyti suaugusiems žmonėms laikyti marihuaną asmeniniam vartojimui namuose. Šis teismo sprendimas uždegė žalią šviesą marihuanos vartojimui. Nors sprendimas buvo taikomas tik asmenims nuo 19 metų, marihuaną vis gausiau ėmė vartoti ir paaugliai. Remiantis 1988 m. Aliaskos universiteto atliktais tyrimais, marihuanos vartojimas tarp 12-17 metų paauglių valstijoje daugiau nei dvigubai viršijo šalies vidurkį šioje amžiaus grupėje. 1990 m. Aliaskos gyventojai balsavo už tai, kad turėti marihuaną vėl būtų uždrausta, tuo išreiškdami savo nuomonę, kad padidėjęs vartojimas buvo per didelė kaina, kurią teko sumokėti.
- 1979 m., po to kai 11 valstijų legalizavo marihuaną, o Karterio administracija svarstė, ar nereikėtų ją legalizuoti visoje šalyje, marihuanos vartojimas tarp paauglių gerokai padidėjo. Tais metais beveik 51 procentas dvyliktokų teigė vartoję marihuaną per paskutinius 12 mėnesių. 1992 m., sugriežtinus įstatymus ir padidėjus dėmesiui piktnaudžiavimo narkotikais rizikai, šis skaičius sumažėjo iki 22 procentų, *t.y., 57 procentais*.
- Kitos šalys irgi turi atitinkamos patirties. Olandija turėjo savų problemų dėl padidėjusio kanapių gaminių vartojimo. Nuo 1984 iki 1996 m. Olandijoje buvo liberalizuotas kanapių vartojimas. Tyrimai rodo, kad kanapių paplitimas Olandijoje nuolat ir greitai didėjo įvairiose amžiaus grupėse. 18-20 metų amžiaus grupėje vartojimas išaugo nuo 15 procentų 1984 m. iki 44 procentų 1996 m.

Violence Against Law Enforcement Officers (in red)

24% were under the influence of drugs

72% had a history of drug law violations

source: FBI

- Taip buvo ne tik Olandijoje. Šveicarija, vykdydama vieną liberaliausių narkotikų politiką Europoje, eksperimentavo su vadinamuoju „Adatų parku“. Adatų parkas tapo visos Europos narkomanų Meka, vieta, kurioje narkomanai galėjo atvirai įsigyti narkotikų ir susileisti heroino, nesibaimindami policijos įsikišimo ar kontrolės. Staigus Adatų parko apylinkių gyventojų mažėjimas, taip pat padidėjęs nusikalstamumas pagaliau privertė valdžią 1992 m. šį parką uždaryti.

Smurtas prieš teisėtvarkos pareigūnus (pažymėta raudonai)

24% - paveikti narkotikų

72% - buvo anksčiau pažeidę narkotikų įstatymus

Šaltinis: Federacinis tyrimų biuras (FBI)

- Britai taip pat darė nepavykusius eksperimentus liberalizuoti narkotikus. Anglijos patirtis rodo, kad „žalos mažinimo“ politika lemia vartojimo ir priklausomybės didėjimą. Didžioji Britanija leido gydytojams skirti narkomanams heroiną. To

pasekmė – nepaprastai išaugęs heroino vartojimas. Devintojo dešimtmečio viduryje žinomų narkomanų skaičius didėjo maždaug 30 procentų per metus.

- Ryšys tarp legalizavimo ir padidėjusio vartojimo tampa akivaizdus analizuojant du šiuo metu „legalius narkotikus“ – tabaką ir alkoholį. Šių „legalių narkotikų“ vartotojų skaičius yra kur kas didesnis už draudžiamų narkotikų vartotojų skaičių. Skaičiai buvo tiriami 2001 m. atliekant Nacionalinę šeimų apklausą apie piktnaudžiavimą narkotikais. Maždaug 109 milijonai amerikiečių vartojo alkoholį bent kartą per mėnesį. Tabaką bent kartą mėnesį vartojo apie 66 milijonai amerikiečių. O draudžiamus narkotikus bent kartą per mėnesį vartojo mažiau kaip 16 milijonų amerikiečių.
- Aišku, kad yra ryšys tarp narkotikų legalizavimo ir jų vartojimo paplitimo, ir kad legalizavus narkotikus atsirastų nepageidaujamai didelis skaičius nuo narkotikų priklausomų amerikiečių.

Legalizavimo šalininkai, teigdami, kad lengvai prieinami narkotikai neišplės narkomanijos, nėra teisūs. Nekyla klausimo dėl to, ar legalizavimas išplės narkomaniją – jis tikrai išplatins; kyla klausimas dėl to, ar mums tai rūpi, ar ne.

- Protingas atsakymas būtų - daryti viską, kas įmanoma keliui narkomanijos sukeliamai destruktijai užkirsti, o ne jai palengvinti.

7 faktas: Nusikalstamumas, smurtas ir narkotikų vartojimas eina ranka rankon.

- Legalizavimo šalininkai turi daugybę teorijų apie ryšį tarp narkotikų ir smurto. Kai kurie užginčija ryšį tarp narkotikų ir smurto, teigdami, kad narkotikų vartojimas yra *nusikaltimas be aukų*, o vartotojai kenkia tik sau patiems, taigi jie turi teisę vartoti narkotikus. Kiti legalizacijos šalininkai tvirtina, kad jeigu narkotikai būtų legalizuoti, nusikaltimų ir smurto turėtų sumažėti, įtikinėdami, kad nelegalus narkotikų gamybos, prekybos jais ir jų vartojimo pobūdis skatina nusikalstamumą ir smurtą, o ne žiaurus ir iracionalus elgesys, kurį paskatina patys narkotikai.
- Taigi, laikantis legalizavimo scenarijaus, juodoji narkotikų rinka ir toliau išliktų. Ir tai turėtų būti didžiulė juodoji rinka. Jeigu narkotikai būtų legaliai prieinami asmenims, vyresniems kaip 18 ar 21 metai, veiktų rinka, skirta visiems, kuriems mažiau metų. Žmonės, jaunesni kaip 21 metai, vartoja didžiąją dalį draudžiamų narkotikų, taigi nelegali rinka ir organizuotas nusikalstamumas, susijęs su šia rinka, turėtų išlikti – kartu su organizuotu nusikalstamumu, kuris gauna iš to pelną. Ar pasibaigus Sausajam įstatymui, organizuotas nusikalstamumas mūsų šalyje sumažėjo? Ne. Jis tęsiasi mūsų dienomis kaip ir daugybė kitos kriminalinės veiklos. Legalizavimas nepašalintų iš verslo kartelių; karteliai paprasčiausiai ieškotų kitų nelegalių veiklos sričių.
- Jeigu būtų legalizuota tik marihuana, narkotikų prekeiviai ir toliau pardavinėtų heroiną bei kokainą. Bet kokių atveju su narkotikų gabenimu susijęs smurtas nepasibaigtų įteisinus narkotikus.
- Jeigu būtų legalizuoti tik marihuana, kokainas ir heroinas, išliktų rinka, skirta PCP (*phencyclidine-fenciklidinas – red. pastaba*) ir metamfetaminui. Kurioje vietoje legalizuotojai norėtų sustoti? Ar jie remia *visų* narkotikų legalizavimą, nepaisydami, kokių mastu jie sukelia priklausomybę, ir kaip jie pavojingi?
- Be to, bet kuri valstybinė žinyba, kuri būtų įpareigota platinti narkotikus pagal legalizavimo scenarijų, saugumo sumetimais neturėtų platinti pačių stipriausių narkotikų. Narkotikai taip pat gali būti brangesni dėl biurokratinių išlaidų, susidarančių, veikiant tokiai platinimo sistemai. Taigi iki tol, kol 100 procentų grynumo narkotikai bus laisvai prieinami kiekvienam bet kokio amžiaus žmogui, juodoji rinka išliks.
- Silpniausia legalizacijos šalininkų logikos vieta yra ta, kad smurtas, susijęs su narkotikais, yra tiesiog narkotikų platinimo pasekmė. Vadinasi, jeigu narkotikai būtų

legalūs, tuomet dauguma su narkotikais susijusių nusikaltimų išnyktų. Tačiau dauguma žiaurių nusikaltimų yra įvykdomi ne todėl, kad žmonės nori nusipirkti narkotikų, o todėl, kad žmonės juos *vartoja*. Narkotikų vartojimas keičia elgesį ir didina kriminalinį aktyvumą, ir esama pakankamai mokslinių įrodymų, kurie įrodo ryšį tarp narkotikų, smurto ir nusikalstamumo. Narkotikai dažnai priverčia žmones atlikti veiksmus, kurių jie neatliktų, jeigu mąstyti ir nebūtų veikiami narkotikų.

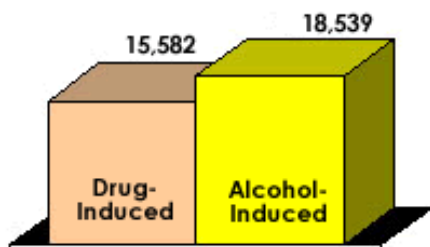
- Šešis kartus daugiau žmogžudysčių įvykdo žmonės, kurie yra veikiami narkotikų, nei tie, kurie ieško pinigų narkotikams nusipirkti.
- Remiantis 1999 m. Suimtųjų dėl piktnaudžiavimo narkotikais asmenų stebėsenos (ADAM) tyrimu, daugiau kaip pusės asmenų, areštuotų už smurtinius nusikaltimus, narkotikų testas buvo teigiamas jų suėmimo momentu.
- Ekspertams, dirbantiems nusikalstamumo, smurto ir piktnaudžiavimo narkotikais srityje, neįyla abejonių, kad yra ryšys tarp narkotikų vartojimo ir smurto. Kaip pažymėjo Joseph A. Califano, Jr. Iš Kolumbijos Universiteto Nacionalinio priklausomybių ir piktnaudžiavimo kenksmingomis medžiagomis centro, „Narkotikai, tokie kaip marihuana, heroinas, kokainas, nėra pavojingi todėl, kad yra draudžiami; jie yra draudžiami todėl, kad yra pavojingi.”
- Yra daugybė statistikos duomenų iš daugelio skirtingų šaltinių, iliustruojančių ryšį tarp narkotikų ir smurto. Polinkis griebtis smurto prieš teisėtvarkos pareigūnus, bendradarbius, šeimos narius ar tiesiog paprastus žmones, sutiktus gatvėje, būdingas priklausomiems narkotikų, yra dažnai minimas.
- 1997 m. Federacinio tyrimų biuro (FBI) studijoje apie smurtą prieš teisėtvarkos pareigūnus buvo apskaičiuota, kad 24 procentai kalinių buvo veikiami narkotikų tuo metu, kai jie puolė pareigūnus ir 72 procentai kalinių, - kurie jau anksčiau buvo padarę su narkotikais susijusius įstatymų pažeidimus.
- Daugybė mokslinių tyrimų taip pat patvirtina ryšį tarp narkotikų vartojimo ir nusikalstamumo. Viename tyrime buvo tyrinėjami kaliniai, turintys penkis ir daugiau teistumus. Tai užkietėję nusikaltėliai. Buvo iširta, kad keturi iš penkių tokių nusikaltėlių nuolat vartojo narkotikus.
Daugybė smurto darbo vietose epizodų taip pat priskiriama draudžiamųjų narkotikų vartojimui. Dvejus metus veikusi nepriklausoma pašto komisija ištyrė 29 incidentus, kurie sukėlė 32 pašto pareigūnų mirtį laikotarpiu nuo 1986 iki 1999 m. „Dauguma nusikaltėlių (24 iš 34) anksčiau piktnaudžiavo narkotikais arba yra žinoma, kad jie buvo alkoholio ar draudžiamų narkotikų įtakoje žmogžudystės įvykdymo momentu. Jų skaičius veikiausiai yra dar didesnis, kadangi tyrimai daugeliu atvejų buvo negalutiniai.”
- 1998 m. Nacionalinio piktnaudžiavimo narkotikais tyrimo duomenimis, narkotikų vartotojai paaugliai yra penkis kartus labiau linkę ką nors pulti, negu tie, kurie nevartoja narkotikų. Apie 20 procentų 12- 17 metų respondentų, prisipažinusių vartojus narkotikus, praeitais metais ką nors užpuolė, turėdami ketinimą smarkiai pakenkti. Palyginkite: tarp nevartojančių narkotikų paauglių į tokius incidentus buvo įsivėlę tik 4,3 procento.
- Kaip mes matome, daugeliu atvejų smurtas, susijęs su narkotikų vartojimu, skatina žmogžudystes ir, kaip rodo daugelis pavyzdžių, yra didėjančio jų skaičiaus priežastis. 1994 metais Amerikos medicinos asociacijos žurnalo straipsnyje rašoma, kad kokaino vartojimas buvo susijęs su dideliu žmogžudysčių kiekiu Niujorke.
- Kaip liudija šie ir kiti tyrimai, smurtas yra piktnaudžiavimo narkotikais skiriamasis ženklas. Narkotikų vartotojai kenkia ne tik sau, bet, kaip mes galime matyti, jie kenkia kiekvienam, kuriems gali tekti nelaimė žengti jiems skersai kelio. Didelio narkomanų

gydymo centro Phoenix House vadovė Dr. Mitchel Rosenthal pažymėjo, kad „yra ženkliai dalis priklausomų nuo narkotikų žmonių, kurie peržengė leistiną susinaikinimo ribą, norėdami tapti „kaifuojančiais“ žmonėmis, yra „nekontroliuojami“ ir kelia pavojų kitiems dėl savo rizikingo elgesio, polinkio smurtui, piktnaudžiavimo narkotikais ir ŽIV infekcijos.“

- Neįmanoma pripažinti, kad narkotikų vartojimas yra nusikaltimas be aukų arba neigti ryšį tarp narkotikų ir smurto, ypač atsižvelgiant į Nacionalinės narkotikų kontrolės būstinės (Office of National Drug Control Policy - ONDCP) vertinimus, parengtus 1995 m., kur teigiama, kad buvo beveik 53 000 su narkotikais susijusių mirties atvejų vien tik minėtais metais, palyginti su 58 000 amerikiečių kareivių gyvybių, prarastų per aštuonerius su puse metų Vietnamo karą. Tvirtinimai, neigiantys ryšį tarp narkotikų vartojimo ir smurto, kuriuos pateikia legalizavimo šalininkai, paprasčiausiai yra neteisingi. Narkotikų vartojimas, teisėtas ar ne, nėra nusikaltimas be aukų; tai yra nusikaltimas, griauantis bendruomenes, šeimas ir gyvenimus.

8 faktas: Alkoholis sukėlė šioje šalyje daug rimtų sveikatos, socialinių ir nusikalstamumo problemų, o legalizuoti narkotikai dar labiau pablogins padėti.

**Year 2000
Deaths**

Source: Centers for Disease Control & Prevention

- Narkotikai sukelia kur kas didesnę priklausomybę, negu alkoholis. Anot narkomanų gydymo centro Phoenix House vadovės dr. Mitchel Rosenthal, tik 10 procentų geriančiųjų tampa alkoholikais, o beveik 75 procentai nuolat vartojančiųjų draudžiamus narkotikus tampa priklausomi.

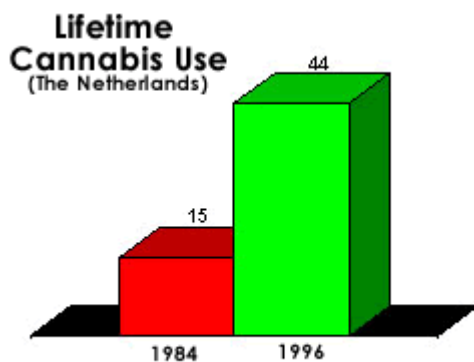
• **Mirtingumas 2000 metais**
Nulemtas narkotikų (kairėje); Nulemtas alkoholio (dešinėje)
 Šaltinis: Ligų kontrolės ir prevencijos centrai

- Netgi priėmus kaip argumentą legalizuotojų analogiją, alkoholio vartojimas JAV daro amerikiečiams didžiulę fizinę ir socialinę įtaką. Legalizavimo šalininkai padidintų problemas, pagausindami nuo narkotikų priklausomų amerikiečių gretas. Žvelgiant į tai iš perspektyvos, mažiau kaip 5 procentai gyventojų vartoja bet kurios rūšies draudžiamus narkotikus. Vadinasi, esama mažiau kaip 16 milijonų nuolat vartojančiųjų draudžiamus narkotikus. Palyginimui: vartojančiųjų tabaką yra 66 milijonai, o vartojančiųjų alkoholį - daugiau kaip 100 milijonų.
- Anot Ligų kontrolės ir prevencijos centro (CDC), per 2000 m. buvo užregistruota 15852 narkotikų sukeltų mirties atvejų; tai tik šiek tiek mažiau kaip 15539 alkoholio sukeltų mirties atvejų. Tačiau nuostoliai, kuriuos daro narkotikų vartojimas asmeniui, yra daug didesni. Remiantis 1995 m. straipsniu, kurį parašė piktnaudžiavimo narkotikais ekspertas Dr. Robert L. DuPont, su gydymu susijusios išlaidos vienam žmogui yra dvigubai didesnės narkotikų atveju, palyginti su gydymu nuo alkoholizmo - 1742 JAV dolerių draudžiamų narkotikų vartotojams ir 798 JAV dolerių alkoholio vartotojams. Narkotikų legalizavimas pagilintų problemas ir taip jau perkrautoje sveikatos apsaugos sistemoje, socialinės rūpybos ir kriminalinės teisėtvarkos sistemose. O tai sudarytų didžiulę naują mokesčių našta visuomenei, kuri turės apmokėti šiuos nuostolius. Šeimų, kurioms tenka apmokėti nuo narkotikų priklausomų narių gydymą, išlaidos nėra apskaičiuotos.

- Jeigu privačios kompanijos perimtų į savo rankas platinimą – kaip padaryta alkoholio atveju – Amerikos vartotojas gali tikėtis bumo profesionalios į pelną orientuotos reklamos, skatinančios vartoti narkotikus, taip pat, kaip mes šiuo metu susiduriame su alkoholio reklama. Jeigu narkotikus platintų vyriausybė, tuomet arba mokesčių mokėtojas turėtų mokėti už jų gamybą ir platinimą, arba vyriausybė būtų priversta prekiauti narkotikais, siekdama užsidirbti lėšų, reikalingų verslui išlaikyti. Be to, pats faktas, kad vyriausybė oficialiai platina narkotikus būtų signalas, kad narkotikų vartojimas yra saugus. Be to, juk tai darytų JAV vyriausybė, ar ne tiesa?
- Alkoholiu, “legaliu narkotiku”, jau yra piktnaudžiuojama beveik visose amžiaus ir socialiniuose bei ekonominiuose žmonių sluoksniuose. Remiantis 2001 m. Nacionaliniu šeimų piktnaudžiavimo narkotikais tyrimu, maždaug 10,1 milijonų jaunų 12-20 metų žmonių teigė, kad praeitą mėnesį yra vartoję alkoholį (28,5 procento šios amžiaus grupės žmonių). Iš jų beveik 6,8 milijono (19 procentų) yra girtavę. Amerikos visuomenė gali tikėtis dar blogesnės statistikos, jeigu narkotikų vartojimas bus įteisintas ir taps priimtiniu.
- Jeigu legalizavus narkotikai bus plačiai prieinami, juos neabejotinai galės lengvai įsigyti jaunimas, nepaisant amžiaus suvaržymų. Anot 2001 m. Nacionalinio šeimų piktnaudžiavimo narkotikais tyrimo, beveik pusė (109 milijonai) 12 ir daugiau metų amerikiečių yra šiuo metu geriantys, o 15,9 milijono arba 7,1 procento šiuo metu vartojo draudžiamus narkotikus.
- Išlaidos, susijusios su narkomanija ir alkoholizmu, turi ne tik piniginę išraišką. 2001 m. daugiau kaip 17000 žmonių buvo nužudyta ir maždaug 275000 - sužeisti per avarijas, susijusias su alkoholiu. Remiantis Nacionalinės greitkelių saugaus eismo administracijos duomenimis, maždaug trys iš dešimties amerikiečių kada nors per savo gyvenimą pateks į avarijas, susijusias su alkoholiu.

9 faktas: Liberalesnė narkotikų politika Europoje nėra tinkamas modelis Amerikai.

- Per pastarąjį dešimtmetį Europos narkotikų politika patyrė dramatiškus pasikeitimus didesnio liberalizavimo linkme. Olandija, narkotikų liberalizavimo politikos pradininkė, yra tik viena iš daugelio Vakarų Europos šalių, sušvelninusi bausmes už marihuanos turėjimą. Dabar kelios Europos valstybės ketina sumažinti bausmes už visus narkotikus – įskaitant kokainą ir heroiną – kaip tai padarė Portugalija 2001 m. liepą, kai bet kokių narkotikų mažo kiekio turėjimas nustojo būti laikomas nusikaltimu.

source: British Journal of Psychiatry, V178, Feb 2001, p123.

- Europoje nesama vieningos narkotikų politikos. Kai kurios šalys liberalizavo savo įstatymus, tuo tarpu kitos parengė griežtas narkotikų strategijas. Tai reiškia, kad vadinamasis terminas “Europos modelis” yra neteisingas. Kaip ir Amerika, įvairios Europos šalys ieško naujų kovos su pasauline narkomanijos problema būdų.

Kanapių vartojimas (Nyderlanduose)

Šaltinis: Britanijos psichiatrijos žurnalas, V178, 2001 m. vasaris, 123 psl.

- Olandija pirmauja Europoje liberalizuojant narkotikų politiką. „Kofešopai”, kur siūloma pirkti marihuanos, nuo 1976 m paplito visoje Olandijoje. Marihuanos turėjimas

ir pardavinėjimas nėra teisėti, tačiau kofešopams leidžiama veikti ir pardavinėti marihuaną, laikantis tam tikrų suvaržymų, įskaitant ne daugiau kaip 5 gramus vienam asmeniui vienu kartu; taip pat neleidžiama kofešopams prekiauti alkoholiu ir stipriaisiais narkotikais, negalima šių narkotikų reklamuoti ir pardavinėti nepilnamečiams. Olandijoje yra neleidžiama pardavinėti ar disponuoti marihuanos produktais. Taigi, kofešopų vadybininkai turi pirkti marihuanos gaminius iš nelegalių narkotikų platinimo organizacijų.

- Tiesą sakant, galima pastebėti tam tikrą visuomenės nusivylimą vyriausybės politika. Šiuo metu Olandijos vyriausybė pradėjo svarstyti galimybę sumažinti leistiną pirkti kofešopuose marihuanos kiekį nuo 5 iki 3 gramų.
- Be to, Olandijoje piktnaudžiavimo narkotikais mastai didėja. Nuo 1984 iki 1996 m. marihuanos vartojimas tarp 18 – 25 amžiaus žmonių padidėjo du kartus. Nuo tada, kai buvo legalizuota marihuana, priklausomybės nuo heroino lygis Olandijoje išaugo tris, o gal net ir keturis kartus tarp tų, kurie heroiną vartoja.
- Išaugęs marihuanos vartojimas nulėmė ženkliai padidėjusį nusikalstamumą. Taip pat jis sukėlė plačias socialines pasekmes. Geriausiai Olandijoje žinomo narkomanų rehabilitacijos centro vadovas aprašė tai, ką sukūrė naujoji narkotikų kultūra: stiprioji marihuanos atmaina, kurią rūko dauguma jaunų žmonių, sako jis, paverčia žmogų “nuolat pasyviu individu – tokiu, kuris yra aptingęs, kuris nesiima iniciatyvos, nenori būti aktyvus – paverčia vaiku, kuris mieliau guli lovoje su suktine iš pat ryto, užuot atsikėlęs ir ką nors nuveikęs.”

- Marihuana nėra vienintelis draudžiamas narkotikas, kuris paplito Olandijoje. Klubinis narkotikas, paprastai vadinamas Ecstasy (3,4-metilo dioksidas - metamfetaminas arba MDMA) taip pat įleido Olandijoje galias šaknis. Didžioji dalis pasaulinės Ecstasy produkcijos pagaminama nelegaliose Olandijos laboratorijose ir, mažesniais kiekiais - Belgijoje.

- Didėjanti Ecstasy problema Europoje ir pagrindinis Olandijos vaidmuo Ecstasy gamyboje privertė Olandijos vyriausybę imtis įstatymų įgyvendinimo ir paskelbti “Penkerių metų puolimą prieš sintetinių narkotikų gamybą, prekybą ir vartojimą”. Puolimas organizuojamas sutelkus dėmesį į didesnę įstatymų vykdymo junginių bendradarbiavimą su Sintetinių narkotikų padaliniu, turinčiu pagrindinį vaidmenį.
- Pripažindama, kad reikia imtis ryžtingų priemonių kovojant su didėjančiu priklausomybės nuo narkotikų mastu, 2001 m. balandį Olandijos vyriausybė įsteigė Priverstinės globos centrą narkomanams. Taip pat, kaip Amerikos gydymo nuo narkotikų teismai, ši struktūra turi gydyti suimtus narkomanus (vartojančius bet kuriuos narkotikus), kurie nuolat padaro nusikaltimus ir kurie nesigydo gydymo įstaigose savo noru. Kaliniai gali būti laikomi šioje vietoje iki dvejų metų, per kuriuos jie dalyvauja trijų fazių programoje. Pirmojoje fazėje atliekama detoksikacija, o per antrąją ir trečiąją fazes mokoma socialinės reintegracijos.

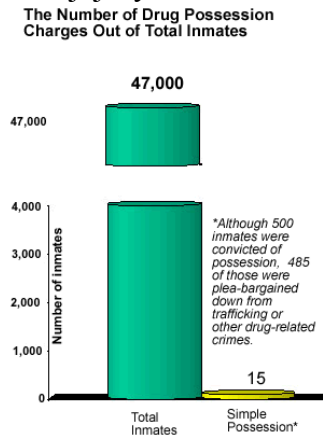

James Q. Wilson

- Didžioji Britanija taip pat eksperimentavo, švelnindama su narkotikais susijusius įstatymus. Iki 7-ojo dešimtmečio vidurio Britanijos gydytojams buvo leidžiama išrašyti heroiną tam tikroms narkomanų grupėms. Anot politologo James Q. Wilson, „Jaunimo narkotikų kultūra atsirado su poreikiu narkotikams, kuris visiškai kitoks, nei vyresniųjų narkomanų atveju.”

Dauguma narkomanų boikotavo programą ir toliau įsigydavo heroiną iš nelegalių platintojų. Britanijos vyriausybės eksperimentas su kontroliuojamu heroino platinimu, sako Wilson, lėmė tai, kad narkomanų skaičius per dešimt metų išaugo ne mažiau kaip trisdešimt kartų.

- Šveicarijoje yra viena liberaliausių narkotikų politikų Europoje. 1980-ųjų pabaigoje

Ciūriche buvo atliktas eksperimentas, pagarsėjęs „Adatų parko“ vardu, kur narkomanai galėjo atvirai pirkti narkotikus ir susileisti heroino, nesikišant policijai. Ciūrichas tapo narkomanų iš visos Europos traukos centru tol, kol baigėsi eksperimentas, o „Adatų parkas“ buvo uždarytas.

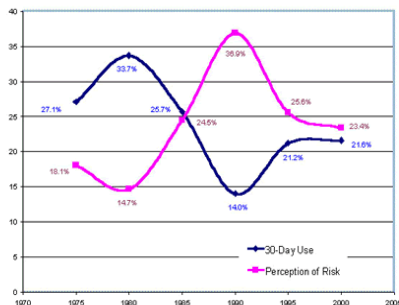
Kalinių pasiskirstymas

Kalinių skaičius – iš viso 47000. Nors 500 kalinių buvo nuteisti už narkotikų turėjimą, 485 iš jų buvo kaltinami narkotikų platinimu ir kitais su narkotikais susijusiais nusikaltimais.

- Tik už narkotikų turėjimą – 15 kalinių.

- Daugelis narkotikų legalizavimo ar dekriminalizavimo šalininkų teigia, kad narkotikų vartojimas sumažės, jeigu narkotikai būtų legalizuoti. Tačiau istorija nepatvirtino, kad šis teiginys teisingas. Anot 2000 m. spalio mėn. CNN pranešimo, marihuana, kuri yra dažniausiai dekriminalizuojamas draudžiamas narkotikas, „ir toliau plinta Europos Sąjungoje, nes vienas iš penkių žmonių 15-oje bloko šalių yra bent vieną kartą ją išbandęs.“

Marijuana Use and Perceived Risk
Data from Monitoring the Future Survey, Dec. 2001
www.monitoringthefuture.org

Marihuanos vartojimas ir suvokiama rizika

30 dienų vartojimas

Rizikos suvokimas

Šaltinis: Duomenys iš Duomenys iš „Ateities stebėsenos tyrimų“, 2001 m. gruodis

- Europoje didėja ne tik marihuanos vartojimas. Anot 2001 m. *Metinės Europos Sąjungos narkotikų problemos būklės ataskaitos*, visoje Europoje didėja kokaino vartojimas. Pranešime taip pat nurodoma nauja tendencija maišyti “bazinį kreko” kokainą su tabaku, sukant suktines naktiniuose klubuose. Augant narkotikų vartojimui, Europoje taip pat pastebimas padidėjęs skaičius narkotikų vartotojų, norinčių gydytis dėl to, kad vartoja kokainą.
- Narkotikų politika taip pat daro įtaką nusikalstamumui apskritai. 2001 m. studijoje Britanijos Taryba ištyrė, kad smurtinių nusikaltimų ir turto vagysčių 9-ojo dešimtmečio pabaigoje padaugėjo visose turtingose šalyse, išskyrus Jungtines Valstijas.
- Ne visos Europos šalys juda narkotikų įstatymų liberalizavimo linkme. Švedija, Suomija ir Graikija vykdo griežčiausią Europoje politiką, nukreiptą prieš narkotikus. Švedijos nulinės tolerancijos politika yra plačiai remiama šalyje ir daugelio skirtingų politinių partijų. Skandinavijos šalyse narkotikų vartojimas yra palyginti mažas.

- 1994 m. balandį daugelis Europos miestų pasirašė rezoliuciją, pavadintą “Europos miestai prieš narkotikus”, dažniausiai vadinamą Stokholmo rezoliucija. Joje teigiama: “Poreikis legalizuoti draudžiamus narkotikus turi būti traktuojamas kaip prieštaraujantis šiuolaikinėms problemoms, kurios sukuria padėties be išeities jausmą. Daugeliui atrodo, kad vienintelis būdas įveikti šią padėtį yra mėginimas ją suvaldyti. Tačiau išeitis nėra ta, kad stiprieji narkotikai taptų lengviau prieinami, pigesni ir socialiai priimtinesni. *Pastangos tai padaryti nepasirodė sėkmingos. Pavertus narkotikus legaliais, visuomenė duotų signalą, kad ji susitaiko su piktnaudžiavimu narkotikais.* Pasirašiusieji šią rezoliuciją nori aiškiai išreikšti savo poziciją, atmesdami pasiūlymus legalizuoti draudžiamus narkotikus.”

10 faktas: Daugelis neagresyvių narkotikų vartotojų yra gydomi, bet neįkalinami.

- Šioje šalyje yra paplitęs mitas, kad JAV kalėjimai perpildyti narkotikų vartotojų. Tai tikrai nėra tiesa. Iš tikrųjų tik 5 procentai federacinių kalėjimų kalinių, kaltinamų dėl narkotikų, yra įkalinami dėl narkotikų turėjimo. Valstijų kalėjimuose jų yra kiek daugiau – apie 27 procentus įstatymų pažeidėjų, kaltinamų dėl narkotikų. Niujorke, kuris susilaukė kritikos už savo griežtus Rokfelerio narkotikų įstatymus, kaip vertinama, 97 procentai nusikaltėlių, įvykdžiusių su narkotikais susijusius nusikaltimus, buvo kaltinami prekyba narkotikais arba ketinimu juos parduoti, o ne tiesiog jų turėjimu. Faktiškai, įstatymų pažeidėjai, pirmą kartą sulaikyti dėl narkotikų, netgi prekiautojai, dažniausiai į kalėjimą nepatenka.
- Dauguma bylų dėl paprasto narkotikų turėjimo paprastai nepasiekia teismo, nebent jeigu žmonės buvo areštuoti pakartotinai už narkotikų vartojimą. Pavyzdžiui, 1999 m. tik 2,5 procentai federacinių bylų, nagrinėtų apygardos teismuose, buvo susijusios su paprastu narkotikų turėjimu. Netgi kaltinimai dėl mažo kiekio narkotikų turėjimo paprastai būna siejami su tuo, kiek kartų žmogus buvo pagautas su narkotikais. Yra pakankamai didelis procentas tokių kalinių, kurie kaltinami už narkotikų turėjimą, tačiau iš pradžių buvo areštuoti už prekybą narkotikais ar kitą rimtą kriminalinį nusikaltimą, o po ginamosios kalbos bausmė jiems buvo paskirta kaip už paprastą narkotikų turėjimą.
- Mičigano Pataisų departamentas ką tik pabaigė savo kalinių tyrimus. Tyrėjai išsiaiškino, kad iš 47000 kalinių tik 15 žmonių buvo pirmą kartą uždaryti į areštinę, kaltinant juos narkotikų turėjimu (500 yra uždaryti į areštinę, kaltinant juos narkotikų turėjimu, tačiau 485 iš jų yra pakliuvę ne pirmą kartą arba buvę pripažinti kaltais.)
- Viskonsine skaičiai yra dar mažesni, ten tik 10 žmonių yra uždaryti į areštinę, kaltinant juos narkotikų turėjimu. (769 yra uždaryti į areštinę, kaltinant juos narkotikų turėjimu, tačiau 512 iš jų pateko į kalėjimą pakartotinai, kiti 247 pateko į kalėjimą pagal „naują nuosprendį“. Atmetus tuos, kurie taip pat buvo nuteisti už narkotikų platinimą ir (arba) kaltinami kitais, su narkotikais nesusijusiais nusikaltimais, pirmą kartą kaltinamų narkotikų turėjimu skaičius tėra 10).

Politika persilenka link narkomanų gydymo

- JAV kriminalinės teisėtvarkos sistemoje atsiranda tendencija gydyti neagresyvius narkomanus, turinčius priklausomybės nuo narkotikų problemas, užuot juos įkalinus. Kriminalinės teisėtvarkos sistema šiuo metu rūpinasi tuo, kad daugiau lėšų būtų skiriama narkomanų gydymo programoms.
- Bet kuri sėkminga gydymo programa reikalauja jos dalyvių atskaitomybės. Narkomanų gydymo teismai yra geras pavyzdys, kai derinamas gydymas su atskaitomybe. Šie

teismai suteikia konkrečią atsakomybę nagrinėti bylas, įtraukiant nusikaltėlius narkomanus, juos griežtai prižiūrint ir jiems dalyvaujant plačioje priežiūros ir gydymo programoje. Narkomanų gydymo teisminės programos naudoja įvairią patirtį ir igūdžius, pasitelkiant daugelį teisinių prievartos priemonių ir gydymo profesionalų - teisėjus, prokurorus, advokatus, priklausomybės nuo narkotikų gydymo specialistus, lygtinai nuteistųjų priežiūros pareigūnus, teisėtvarkos ir pataisos specialistus, bendrojo ir profesinio lavinimo ekspertus, bendruomenių lyderius ir kitus. Visa tai sutelkta vienam tikslui - padėti gydomiems narkomanams išsivaduoti nuo šios priklausomybės ir išlaikyti juos sveikus.

- Narkomanų gydymo teismai dirba. Tyrinėtojų vertinimu, daugiau kaip 50 procentų atsakovų, kaltinamų narkotikų turėjimu, grįžta prie nusikalstamos veiklos per dvejus ar trejus metus. Tarp baigusiujų gydymą pagal narkotikų teismų nuosprendžius recidyvai pasitaiko daug rečiau - nuo 2 iki 20 procentų.
- Kas daro narkomanų teismų gydymo programas tokias veiksmingas palyginti su kitais gydymo kursais? Baigusieji jas atsiskaito už programą. Skirtingai nuo visiškai savanoriškų gydymo programų, narkomanas, kuris jaučia fizinį poreikį narkotikams, negali nutraukti gydymo, nepriklausomai nuo to, ar tas gydymas jam (jai) patinka ar ne.
- Daugelio valstijų valdžia teikia galimybę išeiti iš kalėjimo neagresyviems narkomanams tvarkos pažeidėjams, ir suteikia pagalbą jiems adaptuojantis už kalėjimo sienų. Niujorke prokurorai atleidžia kasmet daugiau kaip 7000 apkaltintųjų iš kalėjimų, iš kurių dauguma stoja į gydymosi programas.
- Viduriniųjų Vakarų valstijos taip pat steigia programas, nukreipiančias pažeidėjus iš kalėjimų gydytis ir sudaro sąlygas jiems sveikti. Indianoje 64 iš 92 apskričių siūlo bendruomenės pataisos programas, kurios padeda reabilituotis ir iš naujo įsitvirtinti visuomenėje neagresyviems asmenims, pirmą kartą pažeidusiems įstatymą, įskaitant ir neagresyvius narkomanus, išleidžiant juos iš kalėjimo. Reikalaujama, kad neagresyvūs narkomanams tvarkos pažeidėjai, dalyvaujantys bendruomenės pataisos programoje, dalyvautų gydymo programoje, kuri yra jų reabilitacijos sudėtinė dalis.
- 2002 m. liepą Ohajo Teisinėje Konferencijoje buvo atliktas pasirinktos teisėjų grupės tyrimas. Tyrimo rezultatai parodė, kad teisėjai „skiria gydymą beveik 100 procentų pirmą kartą areštuotų narkomanų tvarkos pažeidėjų ir daugiau kaip 95 procentams antrą kartą sulaikytų narkomanų tvarkos pažeidėjų.“ Anot tyrimo, šie procentai yra vienodi visoje valstijoje, nepaisant jurisdikcijos skirtumų ar apskrities dydžio. Ohajo Teisinė konferencija žengė dar vieną žingsnį, apžvelgdama ikiteisminius tyrimus ir įrašus, kurie parodė, kad „99 procentai pažeidėjų, nuteistų kalėti, buvo padarę vieną ar daugiau nusikaltimų praeityje arba buvo kaltinti daug kartų.“
- Teiginys, kad JAV kalėjimuose yra daug narkotikų vartotojų, paprasčiausiai yra neteisingas. Kaip rodo šis tyrimas, vis daugiau ir daugiau mažesnius tvarkos pažeidimus padariusių narkomanų nukreipiami į gydymo centrus, stengiantis jiems suteikti galimybę nebebūti recidyvistais ir padėti patiems narkotikų vartotojams spręsti jų priklausomybės nuo narkotikų problemas. Teisinė narkomanų gydymo programa ir kelios kitos programos, vykdomos visose Jungtinėse Valstijose, sumažino skaičių mažesnius tvarkos pažeidimus padariusių narkomanų, kurie patenka į baudžiamąją sistemą. Realybė yra tokia, jog jūs turite gerokai nusikalsti, kad patektumėte į kalėjimą už narkotikų turėjimą.